

Видає „Видавниче Товариство імени Б. Грінченка“.

Виходить 6 разів на місяць.

Ціна одного примірника 2 фен.

Ч. Іб. (63).

Вецляр, 20. березня, 1917. р.

Рік ІІІ.

Вецляр, 20. березня 1917.

В царстві тюрем і шибениць вибухла знов революція. Безробіття, бездомність, війна, голод—те все заставило робітників піти боротьбою проти гнету.

Почали ся бої на барикадах на вулицях Петербурга, а до Петербурга прилучили ся Москва, Н.-Новгород, Одесса й інші міста. Ледве тільки революційна філя вдарила, а вже в перших її днях впали жертви: міністри в тюрму дістали ся і тудиж пішла не одна тисяча жандармів та поліцейських, сторожів старого ладу. І самого царя притисла революція так до стіни, що мусів зректи ся престолу, пановання, зректи ся на все влади. Кудиж діла ся вона, в чії руки дістала ся власть царська й старого правительства? В своїм маніфесті говорить Микола ІІ, що царську власть перадає він своему братови Михайлови.

А власть і керма старого правительства опинила ся в руках лібералів, панів середньої руки. Воно й не дивно. Як бачимо, то й зараз з початку цього вибуху кинулись всі ліберали в революційну кручу. Петербурські й інші робітники почали боротьбу проти всього, що їх гнобить. Кличі робітників були: „Геть з війною! Хай живе республіка!“ і т. д.

Зовсім инше становище є лібералів в цій революції. В їх перша задача була: використати силу робочого народу, а далі спинити революцію. І саме тоді, як на барикадах ляла ся кров робітників, Родзянко іменем Екзекутивного (головного) Комітету відносить ся до старих міністрів й царя, щоб дякували за службу і склали свої обовязки.

Колиж це все стало ся, той самий Родзянко відзиваєть ся до робітників і каже їм іти далі до роботи в фабрики чи то шахти, бо того вимагає продовженне війни. А щоб зискати прихильність і довіря робочих, то і їм ліберали призначили місце на одного міністра. Далі й маніфест визвольний видало нове ліберальне правительство до всього народу: всі права—національні, соціальні й релігійні признаєть ся кождому. Все, мовляв, маєте, тільки закиньте революцію й далі воюйте за „отечество“.

Але нарід робочий, який підняв революцію не для того, щоб продовжати війну, не вдовольнить ся самими маніфестами, бо до їх він вже привик.

Робітники не для того підняли боротьбу, щоб Миколу кривавого замінити Михайлом чи Кирилом. На барикадах лється кров робочих теж не за те, аби власть і керму дістали ліберали-кадети в свої руки. Колиж ліберали вже сьогодні тріюмфують,

колиж Мілюкови й Родзянки схочуть покористувати ся своєю властю і заставити робочих дальше гатити собою окопи,—то прийде і на них час. Тільки попробують ліберали грати ся з вогнем, то робітники за Голіциним, Протопоповим, Миколою—навздогін вишлють Родзянків, Львових й Михайлів... І палаючий самопал революції понесуть робітники дальше по всій Росії. На свіжих трупах борців за волю поставить народ свою сторожу і самий збудує храм волі і мира своїми власними силами.

Подольк.

Революція в Росії.

Від двох неділь приходили тривожні листи до приватних осіб Росіян за границею, що в Росії готується щось непевне. Недостача найконечніших засобів поживи і сирого матеріалу була причиною того, що закрито фабрики оружжя на якийсь час. Сотки тисяч робочих в многих містах остали ся без зайняття і хліба. Правительство спровадило до того багацько Китайців і Японців перед кількома місяцями, які робили за дешевшу ціну і обнижили плату місцевим ще до Різдва. За старанням правительства вони зайняли найдешевші мешкання (кватири), де вони спали покотом, як у казармах. А тим часом дорожня росла в гору, та як закрито фабрики—робочі опинили ся голодні без теплої хати. Се був ґрунт, на яким підняла ся теперішня революція.

Перші розрухи і штрайк робочих.

На розпорядок міністра внутрішніх справ Протопопова приходили від 2. до 6. березня щодня пересічно 90. потягів з засобами поживи до Петербурга, а потреба була найменше 370, щоби заспокоїти голод столиці. Члени товариств робочих, що брали участь у штрайку не діставали нічого, або дуже малу скількість поживи. Се дуже розярило робітників і їх жінок до обурення. Аж се прийшов день 7. березня н. ст., і у вечірній годині напала розярена юрба на фабрики хліба. Тут і наскочили козаки з нагайками. На козаків стала стріляти публіка з домів. Вислано відділи драгунів, але вони відмовили ся йти пробоем на робочих. Та в кінці при допомозі поліції удало ся очистити улиці.

Дня 8. березня перестали робити робочі, зайняті при перевозах, на розказ своїх організацій. 10. березня прилучили ся і друкарі до штрайку, так що часописі перестали виходити. Вже 9. березня прийшло до заворушень штрайкуючих ро-

бітників, на яких вислано військо. Воно пустило стріли, і багато впало убитих, або ранених. Цілу ніч ходили патрулі по місті серед загального обурення. Вранці прийшли нові війська з Фінляндії.

Вибух революції в Петербурзі.

Безпосередньою причиною революції була вість, яку подали часописі, що в Думі має правительство предложити проект висилки 7½ мільонів цетнарів пшениці до Франції й Італії—та поки що годило ся правительство вислати 4 мільони, себто 25. мільонів пудів. Се підняло масу проти правительства. В попереднім числі ми подали образ заворушення, які почали ся в четвер, дня 8. березня вечером, коли робочі стали облягати лавки з хлібом. Вибух наступив у п'ятницю з ранку і скінчив ся убійством, або раненням 300—400 людей на улицах Петербурга. Через пять днів стояла ціла столиця під знаком бунту; начальство в кінці дало приказ устави скоростріли на улицах міста, але салдати відмовили ся стріляти на людей.

Многотисячна юрба розбила шпіхлїр леди Бекенен, де збирали англійські дарунки для висилки на фронт. Управа втекла, шпіхлїрі розбито, викинено великі звої бинтів і публічно спалено. Подібні розрухи підняли ся в Москві і в Одесі. В областях Волги запалили революціонери млини зі збіжжем, якого згоріло на кілька сот мільонів рублів. В Петербурзі висадили революціонери міст на Неві, що лучив російські залізниці з фінляндськими.

Наради Думи.

Тимчасом Дума відбувала засідання без присутності міністрів, які не явили ся. Бувший президент Думи, Родзянко вислав до царя, в Генеральну квартиру, письмо іменем прогресивного блоку, комітету військової індустрії та союзу земств з різким жаданням: дати відставку теперішньому міністерству, утворити новий кабінет з членів, що мають довіре народу і будуть працювати разом з Думою. Як цар не послухає, народне представництво Думи не бере ніякої відповідальности за те, що станеть ся.

Тимчасом російська поліція вперлась до палати Думи і перешукала приватні бюро послів, взяла 7 послів Думи під догляд на основі підозріння і „документів“, які говорили про заговор проти держави. Правительство рішило розв'язати Думу. Дня 14. березня н. ст. на основі царського указу закрито Думу.

„Головний Комітет“ думських послів.

Але Дума сього указу не послухала, вона вела далі нараду та вибрала Головний Комітет з 12 членів під головством Родзянка. Той Комітет видав слідуочу відозву до народу:

„З огляду на тяжке положення і внутрішнє безладдя, яке завдячує політиці старого правительства, змушений Головний Комітет Думи перейти в свої руки публичний порядок.

В повній свідомості відповідальності сеї постанови має Комітет повне довіре, що людність і військо допоможе йому в тяжкій ділі утворення нового правительства, що сповнило би бажання народу і мало його довіре“.

Головний Комітет покладаєть ся на збунтовану людність столиці і на петербуржський гарнізон, що в числі 30.000 салдатів злучив ся з повстанцями. Він увязнив усіх міністрів і засадив їх до в'язниці. Дума оголошує кабінет, як неіснуючий. Нині третього дня революції привернено порядок у столиці, яка знаходиться у власті Головного Комітету Думи і війська, яке його підпомагає. Посол Енгельгарт, полковник генерального штабу, іменованій Комітетом Командантом Петербурга.

Вчора вечір оголосив Комітет відозви до людности, до війська, залізниць і банків, якими взиває їх повернути до правильного життя. Посол Гронський уповажений Комітетом до тимчасового ведення петербуржської телеграфічної агенції.

Союзники Росії і провінція.

По уконституванню Головного Комітету завязали з ним зносини англійський і французький посол. Родзянко випустив маніфест (письмо) в імени військового комітету до командирів флоту й армії—заховати спокій і далі вести боротьбу з ворогом. Разом з цим видав відозву до робітників, якою взиває їх до спокою і до продовження своєї праці, щоби можна далі вести війну. Після 1½ годин по вибуху революції прилучила ся до неї Москва. Московського команданта та сотні жандармів і поліцаїв арештовано, а політичних в'язнів випущено на волю. Утворено „Військовий Комітет праці“, що має удержувати порядок з помічю війська. Нижній Новгород, Харків і Одеса прилучили ся до революції і утворили свої „Комітети внутрішнього визволення Росії“: Думські послы Пенеляєв і Таскін удали ся з розказу Головного Комітету до Кронштаду, якого гарнізон поставив себе до розпорядку Головного Комітету. Пенеляєва іменовано командантом Кронштаду.

Послы англійський, французький, італійський, навіть сербський удали ся до головної квартири і були прийняті на авдієнції царем. Цар дав Протопопову дальші повновласти для успокоєння народу.

Цар зрікаєть ся престола.

Дня 14. березня сповістив світови англійський міністер Бонар Лав у парламенті, що цар зрік ся престола, а на його місце покликано Михайла

Александровича, молодшого брата царя. (Він оженив ся з Ляхівкою, жінкою капітана Врубель,—тому цар відставив його від престола та вислав на який час на заслання до Орла).

Але ся вість показала ся поки що неправдивою: видно Англія оголосила се фактом, що мало щойно стати ся з її волі. На царя наперла родинна рада царська, щоби він зрік ся, передовсім мати цариця і Николай Николаевич, які сприяють революціонерам. Але цар вагував ся. Перед великою кризою Англія післала свого посла Мілнера, щоби привести до згоди царя з Думою і відвернути революцію. Але всі намови стали даремні, цар уперто й завзято не хотів нічого попустити зі своєї власти. Він чув щось непевне коло себе і поставив у головній квартирі сторожу з сибірських полків.

Так у Росії спізнали всі верстви суспільности, що як вже Англія не змогла намовити царя до уступки, то вже народові нічого ждати від його і народ мусить собі сам вибороти свободу. От і вибухла революція, але щойно 16. березня явив ся

Маніфест царя до народу.

„Ми з ласки Божої Николай II, цар всеї Росії цар Польщі, великий князь фінляндський, сповіщаєм своїм вірним підданам ось що:

В час великої боротьби проти внішнього ворога, що змагаєть ся через третій рік покорити під ярмо нашу вітчину, післав Бог новий удар на Росію. Внутрішні труднощі загрожують нещасними наслідками вислідови остаточної боротьби. Будучина Росії, честь нашої армії, щастє народу і ціла будучина нашої вірної вітчини вимагають, щоби ми провадили війну за всяку ціну аж до побідного кінця. Страшний неприятель робить останні зусилля і хвиля ся близько, як наше хоробре військо в сполучі з нашими славними союзниками повалять його вкінці на землю. В цю годину, рішаючи для життя Росії, уважаєм обовязком свого сумління облегчити нашому народові тісне зєднання і організацію всіх наших сил, щоби довершити скору побіду. Тому Ми признали за добре однозгідно з Думою держави зрікти ся корони російської держави і зложити начальну власть. А ми не хочем розлучити ся зі своїм коханим сином, переносим наше право насліддя на нашого брата, великого князя Михайла Александровича, якого Ми благословимо при вступленню його на престол російської держави. Ми поручаєм нашому братови правити в повній одностійности з національними представниками, удержувати законодатні уладження і зложити присягу на них іменем коханої вітчини. Ми закликаємо всіх вірних синів вітчини сповнити святий обовязок супроти неї, повинувати ся царе-

ви в нинішній тяжкій хвилі національних ударів і допомогти йому враз з представниками народу спровоадити російську державу на дорогу щастя і слави. Боже, хорони Росію!"

Новий російський кабінет міністрів.

„Головний Кабінет“ Думи оголошує дня 15. березня ось який лист нового національного кабінету: **Князь Львов**, президент союзу земств, стає президентом міністрів і міністром внутрішніх справ, посол професор **Мілюков**—міністром заграничних справ, посол **Керенський**—міністром справедливости, віцепрезидент Думи **Некрасов**—міністром залізниць, костромський посол **Коновалов**—міністром торгівлі і промислу, університетський професор московський **Мануйлов**—міністром народної освіти, посол і давніший президент третьої Думи та нинішній президент зєдинених відділів промислових організацій **Гучков**—міністром війни, петроградський посол **Шингарев**—міністром земледілля, київський посол **Терещенко**—міністром фінансів, казанський посол **Годнев**—державним контрольором. Провізоричне (тимчасове) правительство оголосило слїдуючу прокламацію до народу:

Г р о м а д я н е !

Провізоричний (тимчасовий. Ред.) Головний Комітет Державної Думи, покладаючись на поміч гарнізону й мешканців столиці, зламав остаточно шкідливий вплив старого правління, так що зараз може приступити до трівкої організації виконавчої власти. В сїй хвилі іменує „Комітет“ міністрів першого національного кабінету, яким давня публична й політична діяльність запевнює довіре краю. Нове правительство хоче свою політику будувати на ось яких підставах:

1) Загальна, негайна амністія (прощення) для всіх осіб, що зробили злочин політичної або релігійної натури, між тим і терористичні вчинки, бунти у війську чи злочини проти законів господарства краю;

2) Свобода думки, свобода преси, свобода товариств і зборів, як і право штраю з розширенням цих прав на військових осіб в границях, що допускають ся мілітарними і технічними умовами.

3) Усунення всіх обмежень, що виходять зі соціальних, релігійних і національних причин.

4) Негайне підняття приготовань до покликання установчих зборів (конституанти), що повинні оснований на загальнім праві голосовання, повинні установити правительство і прийняти форму правління (конституцію).

5) Інституція поліції замінюєть ся національною міліцією з виборними начальниками, яка підлягає провові самоуправних тіл (інституцій).

6) Загальні вибори відбуватимуть ся на основі загального голосовання.

7) Війська, що брали участь в революційнім рухові, повинні бути нерозброєні, тільки згуртовані в Петербурзі.

8) Усуваєть ся всі обмеження для солдатів під зглядом соціальних прав, які мають інші громадани, тільки під умовою гострої мілітарної дисципліни в активній службі.

Провізоричне правительство кладе натиск на це, що воно не має наміру використати воєнного стану, щоби відложити переведення вище наведених реформ. (Значить: буде переводити сї реформи зараз без огляду на війну. Ред.).

З Петрограду пишуть до Лондону: Очікуєть ся в слїдуючих днях прокламації (проголошення) монархії з конституцією, сильно обмежуючою права монарха, який мусить зложити присягу.

Буржуазія і соціалісти.

Зі сказаного бачимо, що сю революцію перевела з помічю Англії буржуазія, себто багатчі круги. Росію ділить ся на три часті: на царську Росію, яка не вірила в побіду і хотїла заключити мир, щоби здавити свободу. Та Росія впала в тій революції. Друга Росія—се ліберальна Росія, зложена з міщан, інтелігенції і середних поміщиків. Вона теж не дуже вірить в побіду, але надїєть ся при помочі Англії перевести в Росії ліберальні реформи на лад західної Європи. Та Росія прийшла сею революцією до власти. Третя Росія—се робочий народ, соціалісти, які зовсім не вірять в побіду Росії, хоче мира для переведення радикальних реформ. Вони підпирають революцію потім поки можливий поворот старої царської Росії; з хвилею, як стане в повній силі нове правительство буржуазії і переведе основні реформи, вони перей-

дуть до різкої опозиції і викличуть нову революцію. Вже тепер появляють ся бучні демонстрації робочих з бесідниками соціалістичних напрямів, які мають на устах оклик: „Геть з царем! Дайте нам мир! Хай живе республіка!“ Та рішаюче слово має військо лійне на фронті. Як дійшла відомість про революцію до салдатів на фронті, то з російських окопів підняли ся оклики радости, як подають австрійсько-німецькі часописи. Либонь надіють ся війська з вибухом революції прискороного мира!

Становище армії.

З Женевы пишуть дня 17. березня:

Ген. Алексєєв, що обняв начальну команду над військом заявив, що він підчиняєть ся ухвалі Думи. Ген. Ружський і Брусілов? телеграфували до президента Думи, що вони ураз зі своїми арміями прилучують ся до нового правительства. Петербуржське правительство мало досі за собою тільки 60.000 армію. Ціла гвардія царська примашерувала до Петербурга і получила ся з революціонерами. Ціла фльота перейшла на їх сторону.

Цілий генеральний штаб, зложений з 350 офіцерів, піддав ся під власть нового правительства. Те саме зробили всі полки козацькі й інші частини війська. Начальний командант фінляндських військ видав відозву до свого війська, якою взиває всіх підчиняти ся новому правительству. Сибірські полки були найдовше вірні старому правительству; кубанські козаки, Українці, що були вислані до Москви для усмирення бунту, перейшли на сторону народу. Губернатор покликав сибірські полки проти Кубанців і почала ся битва, що тривала цілу неділю, понеділок і вівторок і ще докінчувала ся в середу. З приватних жерел приходить вість, що більша часть армії на фронті заявила ся за новим правительством.

Проклямація великого князя Михайла.

З Копенгаги подають ось яку вість з Петрограду:

Великий князь Михайло Александрович видав слідуочу проклямацію (відозву) до народу:

„За волею мого брата наложено мені тяжке завдання, доручено мені царський престол підчас війни і серед внутрішних розрухів. Одушевлений тими самими гадками, які наповняють увесь народ, що перед всім стоїть добро вітчизни, рішив ся я прийняти найвищу власть тільки під сею умовою, що це є воля народу, коли народ висловить його волею репрезентантів (представників) установчих зборів (конституанти), які мусять постановити форму правління і нову конституцію російської держави. Покладаючись на благословення Всевишнього, прошу всіх російських громадян—

підчинити ся правительству, яке утворило ся на предложенне (ініціативу) Думи і має повну власть та авторитет (повагу у народу), поки установчі збори, вибрані загальним, безпосереднім, рівним і тайним голосованнем не виявлять своєю постановою, що до форми правління, народної волі“.

Шведське зображенне революції.

Шведські часописі подають докладнійший образ петроградських подій в цих словах:

Боротьба почала ся в четвер 8. березня с. р. і продовжувала ся цілу п'ятницю і суботу. В неділю (10. березня) перейшла велика часть війська на сторону народу. Розвинула ся улична боротьба між сторонниками старого правительства і революціонерами. Революціонерів піддержувала цивільна публіка, навіть жінки й діти були узброєні револьверами, бо революціонерам удало ся захопити ружжя і револьвери. Військо правительства зайняло центр города і опанувало головні улиці, з яких вони стріляли з кулеметів на людність. Революціонери опанували другу сторону Нєви. Вони наперли на міст і перейшли до центрального міста. На них стріляно перехрестним огнем, і по обох боках полило ся багато крови. Улична боротьба тривала у понеділок, коли проголошено проклямацію Думи, а тягнула ся ще у вівторок, коли десять полків, отже більша часть гарнізону перейшла на бік революціонерів. В неділю був найкривавіший бій: державні війська острілювали з барикад, які зробили коло казанської церкви. В понеділок були всі улиці й площі заповнені народом. Військові автомобілі їхали з салдатами та робітниками, які сиділи поруч їх. В деяких були члени Думи, які мали бесіди до народу і прочитували поклик Головного Комітету. Всі улиці й передмістя заповнили ся узброєними людьми, що співаючи проходили по місті. Після успокоєння більшість людности ходило з червоними флагами з надписом: „вольність, рівність і братерство,“ як у французькій революції.

Головна квартира революціонерів була зпочатку у фінляндському ж. д. двірці. Від понеділка не допустили вони ні одного поїзду до столиці, тільки один одинокий з раненими.

Англійське звідомлення про революцію.

Бюро Рейтера (англійське) подаємо слідуочий опис революції, який подаєм у скороченню з огляду на докладність подробиць:

В ночі на понеділок 12. березня було тайне засіданне Думи. В ранці в понеділок заявили різні гвардійські полки, що вони хочуть перейти на сторону народу. Кілька офіцерів убито, інші полки пристали до руху. Головну квартиру артилерії зайнято силою і вбито командира. Так здобуто і

Петропавловську кріпость і отворено вязницю. Цитаделя ся є тепер головною квартирою революційних сил. Як потім в понеділок прийшли на засідання Думи, застали царський указ, що засідання відкладаєть ся не на пізніше, як на половину цвітня (апріля). Але провідники партій постановили, що Дума не повинна розходити ся. Президент Родзянко телеграфував до царя, що положення стало грізне. В столиці панує анархія, правительство є захитане. Привіз харчів і палива зовсім дезорганізований (у безладді), невдоволення збільшуєть ся, на улицах сріляють війська. Потреба чим скорше поручити створити нове правительство комусь, хто має довіря у народу. Родзянко телеграфував і до шефа генерального штабу Алексеєва і до командуєчих генералів на фронті, яких він взивав вплинути на царя, щоби звернув увагу на призив Думи.

Коло 1. години прийшли відділи збунтованих військ під Думу, щоби почути, яке становище займе Дума. Родзянко сповістив їх, що Дума рішила змінити правительство і взивав їх до порядку і спокою. Дума вибрала 12 членів до Головного Комітету. Крайні праві не були присутні на цім засіданню. О 2. годині прийшли нові відділи коло Думи і повитали її живими окликами. Військову сторожу замінили революційні салдати. Офіцера сторожі поранено.

О годині 1/26 зловлено президента Правительственного Совета; доми многих міністрів перешукано. Президент міністрів кн. Голіцин телеграфував, що він уступає. Революціонери опанували вязницю „Брести“ і випустили всіх увязнених на волю. Так само увільнили всіх жінок, що находили ся в слідчій вязниці. Головне бюро тайної поліції (охрани) знищено і спалено увесь матеріал з архіву, що доторкав ся політичних осіб і організацій. Вечером заявили всі війська Петербурга, як і околиці та маринарки (моряки), що вони еднають ся з народом. Війська Кронштаду прийшли до столиці, але офіцерів з ними було небагацько. На улицах настав спокій. Ще спалено кілька бюр поліційних, з пімсти за це, що поліція з дахів камениць стріляла на людність зі скорострільів (пулеметів) та ручними гранатами. Кілька сотень цивільних було ранених. Тоді утворено мілітарну поліцію з війська.

Борба на улицах столиці.

В неділю (дня 10. березня) дійшла борба на улицах до найбільшого розярєння. Красна погода виманила людність з домів і коли повторили ся даремні накази опорожнити улиці, вийшов наказ очистити улиці стрілами. Бунт гвардійців тоді почав ся найперше з того, що один студент виврав комендантови шаблю і нею поранив його.

Комісія думи зібрала ся для обради над доставою поживи і всі члени, що змогли дістати ся через юрбу до таврійської палати, були зібрані. Аж ось розійшла ся вість, що Протопопов уступив, а цар має повернути до столиці. В понеділок зранку оповіщено, що Думу розпущено на два місяці. Три гвардійські і всі лійні полки злучили ся з Думою. Військо обсадило арсенал і роздало між народ пулемети (скорострільи), ружжя і муніцію. Дума вела нараду далі. Збунтовані війська, яких число зросло до 30.000 згодили ся вибрати 12 членів комітету з поміж прогрессивного бльоку і соціалістів. Завданням сього комітету—відновити звязок між народом і військом.

Родзянко телеграфував до царя, що жадаєть ся нового правительства і се бажанне треба як скорше залагодити; відпис сеї телеграми післано генералам на фронт.

Збунтовані салдати обсадили палату суду, зрабували міністерство внутрішних справ і бюро градоначальника. Вранці взяли вязниці і випустили всіх увязнених. Реакційного президента „Совета“ зарештовано за те, що відмовляв ся скликати „Прав. Совет“. Після останніх звісток зрікли ся соціалістичні члени участі в Головнім Комітеті, бо їм видавали ся домагання занадто поміркованими. Рада міністерська ухвалила уступити в неділю вечером і сповістила про се цареві. Цар відповів, що він заіменує шефа Ген. штабу, Алексеєва диктатором. Наслідком сеї вісти застановлено рух поїздів, щоби перешкодити прибуттю нових військ.

Випущені вязні пустили з огнем палату суду, але огонь притушено. Коли комітет Думи не одержав ніякої відповіді в царя на свою телеграму, то уповноважив Родзянка вислати останню (третю) осторогу до царя телеграфічно, але й вона остала ся без відповіді.

Тоді постановила Дума після довгої дискусії утворити провізоричне (тимчасове) правительство. В тій дискусії погодили ся члени бльоку з соціалістами, яких провідники цофнули свою заяву, що вони виступають з рядів революціонерів. Дали повновласть Родзянкови бути присутнім на засіданню міністерської ради в марійській палаті. Родзянко виїхав в панцирнім автомобілі в товаристві „салдатів Думи“. Він застав усіх міністрів і сповістив їм, що Дума постановила утворити провізоричне правительство, бо не бачить иншого способу, як відновити порядок в столиці, для того, щоби вона вдержала до побіди. Більшість міністрів згодила ся зараз уступити і вдоволила ся іменованнем регентом великого князя Михайла Александровича.

Міністер війни Беляєв заявив одначе, що він не може зломити присяги салдата і буде далі

бороти ся, поки не одержить иншого розказу від царя. Тоді після повороту Родзянка рішила Дума одногосно установити провізоричне (тимчасове) правительство та всіх міністрів старого правительства увязнити.

Ув'язнення начальників старої Росії.

Тимчасом більше як сотня офіцерів предложила свої услуги Думі, між ними посол Енгельгардт, полковник гвардії, якого іменовано тепер командантом Петербурга. Опісля зголосили ся до Думи відділ офіцерів Преображенського полку. В цей спосіб злучили ся з Думою майже всі гвардійські полки і резервові батальони.

В суботу вечір прийшов Протопопов до Думи, щоби піддати ся. Ген. Кноррінг не хотів піддати ся Думі і боронив ся в своїм домі револьвером, то його застрілено, та його трупа викинено до ріки. О 3 год. піддало ся міністерство маринарки (морське). Префект Петербурга і всі його урядники опустили свої місця. Префекта, президента Правительственного Совета, архієпископа Пігіріма і Штюрмера ув'язнено і зачинено в палаті Думи. Тоді увесь гарнізон Петербурга перейшов на сторону нового правительства. Помешканне гр. Фредерікса, надворного міністра, сплюндровано. Стару жінку винесено в безпам'ятнім стані з палаючого дому, його дочку зневажила п'яна юрба. Всіх правих членів Думи арештовано. Почти, телеграфи і телефони перейшли під контроль провізоричного правительства.

Роля чужих послів в революції.

Французького й англійського посла, що як звичайно що дня відвідують міністерство заграничних справ, пізнано серед маси і повітано голосними окликамі. З Амстердаму наспіла вість з достовірного жерела, що революція в Росії є ділом почвирного порозуміння. Підчас воєнної ради в Петербурзі, в якій брали участь Лорд Мільнер, як представник англійського правительства і бувший міністер Думерг, представник французької республіки, увійшли в змову провідники революційного руху ураз з послом англійським Бекененом і французьким Палеологом і обговорили все докладно до найменших подробиць. Після переведення революції відбув ся бенкет в англійським посольстві, на який були запрошені провідники нового правительства. Мілюков говорив тост на честь союзу Росії з Англією, причім підніс, що саме прийшов час, що Росія уся може стати по стороні Англії. Англійський посол дав усім запевненне, що революціонерам ні волос з голови не спаде. Як би що повернуло ся проти них, то Англія прибуде з фльотою і забере всіх, що брали визначну участь в революції, до Англії. Закінчив

промову словами: Ся революція є короною англійсько-російської приязни, або її кінцем!

Що дієть ся з царською родиною?

Після звідомлень з Лондону незвісно ані в Петрограді, ані в Лондоні, де зараз перебуває цар. Була вість, що він находиться ся в генеральній квартирі, а друга знов така, що цар находиться ся під доглядом революціонерів в Царськім Селі. Революційне правительство постановило ухвалою, що цареві відзначаєть ся місцем побуту Крим, де він має перебувати для поратовання здоров'я.

Цариця, жінка царя, находиться ся під доглядом революціонерів в царській палаті в Царськім Селі. Зі Штокгольму подають вістку, що на царицю був атентат (замах на убійство) в місяць по замордованню Распутіна. Цариця одвідувала лязарет в Царськім Селі. Тоді впало 5 вистрілів з револьверу. Заговор приготували 12 офіцерів. Їх провідник, що дав ті вистріли до цариці, князь Долгорукий був повішений, а решта офіцерів розстріляно. Царицю ранено в рамя. Російська цензура зачала цю вість і вона не вийшла за границю.

Великий князь Николай Николаєвич находиться ся в Петербурзі. Цариця мати втекла під опіку японського консула.

Зладив II.

ВІЙНА.

(від 13. до 19. березня 1917. р.)

На французько-англійським фронті почали ся живіщі бої на різних місцях, приготованих здавна до рішаючого бою управою антанті. Німецька управа під проводом Гінденбурга і Людендорфа зарядила цофнути лінію в поодиноких частях західного фронту. Се приготовано по довгій застанові, щоби перейти з позиційної боротьби до рухомої битви. Таке пересуненне взад фронту було під Таненбергом 1914 р. і румунській кампанії. Ту операцію слідят Німці з найбільшим напруженнем, сподіювачись тих подій, які зустрічали ся у подібних випадках під час сеї війни на східнім фронті.

На східнім фронті підняли ся живіщі битви коло Бережан, Станіславова, на південь від Дністра. Росіяни втратили кілька офіцерів, 466 салдатів і кільканадцять скорострілів.

На морі підняли Німці в ночі з 17. на 18. березня частиною своїх суден наступ на морську дорогу Дювер-Кале аж до устя Темзи. Один броненосець англійський затоплено, один тяжко ушкоджено в воєнної фльоти; торпедами затоплено один пароход і два патрульні кораблі.

Тої самої ночі вдарила і воздушна фльота на Лондон і на південно-східні графства Англії і розкинула бомби з великими шкодами ворогові. Всі кораблі воздушні вернули ся, окрім одного L. 39., що його застрілили Французи на північний схід від Парижа.

У воздушній битві втратили Французи 19, Німці—3 аеропляни.

3 таборового життя.

На телеграму Української Громади у Вецлярі до Союзу, Визволення України з приводу Шевченківського Свята одержано слідуєчу телеграму:

*До хвальної Української Громади
у Вецлярі.*

З поручення нага Президента Скорописа. Йолтуховського підписаний дякує Українській Громаді у Вецлярі за привіт, висланий Союзови визволення України з нагоди відбутого у Вецлярі Шевченківського Свята, і прилучаєть ся до висказаного у телеграмі бажання, щоби сповнив ся заповіт батька Шевченка.

З високим поваженням

Козловський.

Учительський Гурток Просв. Гром. ім. Драгоманова мав засідання дня 8. березня і порішив змінити 5. клясу на курс мужів довіря з викладами: 4 год. історії, 4 г. укр. мови й літератури, 2 год. суспільних наук, 2 год. географії і перенести курси німецької мови на ранок в числі 6. годин на цей курс мужів довіря.

„Січ“. Через те, що почали брати членів організацій та учнів на таборі роботи, життя в товаристві за останніх часів трохи підупало.

На чергових сходинах в четвер 15. березня прийнято до товариства 12 січовиків (всіх тепер є 283). На цих сходинах проф. Б. Л-кий виголосив дуже цікавий реферат про походи та способи війни запорожських козаків, що був своїм змістом продовженням реферату, читанного на сходинах 1. лютого („Гром. Думка“ ч. 7).

Вправи в суботу, 17. березня, відбули ся, але не при повній кількості січовиків, бо багато з їх було на роботі. Це властиво й є причиною тому, що як сходина, так само і вправи січовиків не можуть бути тепер такими численними, як були вони до сього часу.

Січовик.

Українське православне церковне братство імени св. Кирила і Методія відбуло сього тижня, 16. березня, засідання заряду, яке ухвалило розмалювати стіни церкви до св. Пасхи та кудити свічок і килимів до церкви.

Просвітна Громада ім. М. Драгоманова мала сього тижня, дня 16. березня, засідання Виділу й делегатів від бльоків. Подано звіт з діяльності по бльоках (уладжено 16 рефератів по бльоках). Принято 2 членів. Ухвалено тему на реферат на вічі у слідуєчу середу. Подякувано проф. Лепкому за портрет Драгоманова, дарований товариству.

II.

Віче. У суботу 17. березня, в салі Народного Дому відбуло ся таборове віче.

Тов. К-ба зреферував про нинішню революцію в Росії. Важних подій на фронтах за минулий тиждень майже не було, крім поодинокі гарматної боротьби.

Віче закінчило ся співом „Ще не вмерла Україна“.

Левко.

Соціальный гурток Т-ва „Воля“ № 7 у неділю, 18. березня, по обіді, відбув засідання.

Принято до гуртка 5 нових членів.

Виключено з гуртка за нечесні вчинки одного члена.

Ухвалено зробити читанку в середу, 21. березня, по вечері, з історії французької революції.

Гурток тепер має 14 членів.

Левко.

Листи з робітн. команд.

I.

Товариство „Воля“!

Товариші! Ми з часописі бачимо, що Ваш молот, яким Ви стукаєте в браму, скоро розібе її й звалить. Бийте ж сильніше в ту браму, а ми жертвуем на „знаряде“ до Вашої праці 1 м. 50 ф. Суспільними силами ми звалимо гніт!

Щиро дякуємо, товариші, за Вашу працю! Ми з Вами!

Lützellinden, Гурток „Надія“ № 6136.

II.

Шановні товариші Січовики!

Ми довідали ся від мужа довіря, що ви, дорогі товариші, готуєте ся стрічати велике Свято Славного Батька Т. Шевченка, яке буде 9 і 11 березня. Ми всі товариші посилаємо скромную жертву—одну марку і просимо вас прийняти нас хоч душевно порадувати ся нашим Святом. Вітаємо вас, дорогі Січовики, як передовців нашої праці!

Ми з вами! Хай живе Україна!

Команда Weibers № 10842.

III.

Шановні Товариші!

Щиро вітаємо вас з Шевченківськими Святами і бажаєм як найшвидче добити ся того, що так виспівав і виплакав наш незабутний Апостол П р а в д и. Вибачте, дорогі товариші, що спізнались написати (у нас почта раз у тиждень). Вітаєм як найширніше працівників нашої часописі. Посилаємо передплату на часописі 2 мар. 40 фен.

Український Гурток „Правда“. Голова В-к.

Скарбник Бр-ий.